Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Image not found or type unknow

Державний обліковий номер: 0826U005237

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-09-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ № 174-к від 08.10.2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шепель Тарас Петрович

2. Taras P. Shepel

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0003-6627-4776

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 14-09-2026

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: ------, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15899

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.07

Тема дисертації:

1. Теоретико-правові засади комерційного судочинства
2. Theoretical and Legal Foundations of Commercial Justice

Реферат/анотація:

1. У дисертації на основі сучасних методів наукового пізнання досліджено теоретико-правові засади комерційного судочинства, простежено його виникнення, розвиток, а також вплив на практику вирішення комерційних спорів. Комерційне судочинство розглядається як національний відповідник поняття commercial justice, сформованого в правовій доктрині зарубіжних держав романо-германської та англосаксонської правових традицій. Під комерційними спорами у роботі розуміються правові спори, що виникають у зв'язку зі здійсненням підприємницької діяльності, укладенням і виконанням комерційних договорів, обігом майна, корпоративними, інвестиційними, фінансовими та іншими відносинами, характерними для ринкової економіки. До системи комерційного судочинства віднесено здійснення правосуддя державними судами, в тому числі у змішаних формах поєднання у складі суду професійних суддів і осіб, які мають спеціальні знання у сфері комерційного обороту (комерційних суддів), міжнародний

комерційний арбітраж та третейський розгляд, а також суміжні правові механізми врегулювання спорів, як інтегровані у судочинство, так і застосовувані автономно, зокрема медіацію. В умовах європейської інтеграції здатність держави забезпечити ефективне, передбачуване і професійне вирішення спорів у сфері комерційних відносин безпосередньо впливає на формування інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності України. Вітчизняна правнича доктрина і чинне законодавство України переважно оперують поняттям «господарське судочинство», сформованим під впливом категорії «господарська діяльність». Водночас у правових системах держав із усталеними традиціями ринкової економіки використовується поняття комерційного судочинства, яке охоплює різні юрисдикційні та суміжні правові механізми вирішення і врегулювання комерційних спорів і не обмежується процесуальною діяльністю державних судів. Комерційне судочинство як система вирішення спорів у сфері комерційних відносин ще не стало в сучасній правовій науці України предметом комплексного теоретико-правового дослідження, оскільки в правовій доктрині та правозастосовній практиці переважає підхід, за якого вирішення таких спорів пов'язується насамперед із діяльністю господарських судів. Такий підхід не повністю розкриває інституційне різноманіття механізмів захисту прав учасників комерційних відносин. За цих умов теоретико-правове обґрунтування комерційного судочинства як самостійної правової категорії сприяє розвитку юридичної науки, удосконаленню правозастосовної практики та визначенню перспектив подальшого розвитку системи вирішення комерційних спорів в Україні. Ускладнення комерційних відносин, зростання кількості спорів за участю іноземних суб'єктів підприємницької діяльності, поширення цифрових форм укладення та виконання договорів, розвиток інвестиційних і фінансових інструментів посилюють потребу в науковому осмисленні комерційного судочинства як комплексного правового явища. Його дослідження має теоретичне і прикладне значення для подальшого вдосконалення судової системи України, забезпечення ефективного доступу до правосуддя, підвищення якості й передбачуваності судових рішень, розвитку міжнародного комерційного арбітражу, третейського розгляду, медіації та інших способів врегулювання спорів у сфері комерційних відносин. Метою дослідження є формування цілісної теоретико-правової концепції комерційного судочинства як самостійної категорії, що охоплює сукупність юрисдикційних механізмів вирішення спорів у сфері комерційних відносин і суміжних правових механізмів їх врегулювання, а також вироблення науково обґрунтованих пропозицій щодо розвитку відповідної системи в Україні з урахуванням історичних передумов, порівняльно-правового досвіду та євроінтеграційних зобов'язань держави. Для досягнення цієї мети у дисертації проаналізовано історико-правові передумови становлення комерційного судочинства; з'ясовано його правову природу та співвідношення з господарським судочинством; визначено систему державних і недержавних механізмів вирішення комерційних спорів; досліджено зарубіжні моделі організації комерційних судів; обґрунтовано підходи до запровадження змішаних складів суду; сформульовано пропозиції щодо вдосконалення конституційних, матеріально-правових і процесуальних основ вирішення комерційних спорів в Україні. Теоретичну й емпіричну основу дисертації становлять праці вітчизняних учених у галузі теорії права, господарського права і процесу, судоустрою та порівняльного правознавства, а також фундаментальні праці зарубіжних авторів, присвячені теорії права, порівняльному правознавству і вирішенню комерційних спорів.

2. Drawing on contemporary methods of scholarly inquiry, the dissertation examines the theoretical and legal foundations of commercial justice, traces its emergence and development, and analyses its influence on the practice of resolving commercial disputes. Commercial justice is treated as the national counterpart of the concept developed in the legal doctrine of foreign States belonging to the Romano-Germanic and Anglo-Saxon legal traditions. For the purposes of this study, commercial disputes are understood as legal disputes arising in connection with the conduct of entrepreneurial activity, the conclusion and performance of commercial contracts, the circulation of property, as well as corporate, investment, financial and other relations characteristic of a market economy. The system of commercial justice, in its theoretical and legal sense, encompasses the administration of justice by State courts — including in mixed-bench forms combining professional judges with persons possessing special expertise in commercial turnover (commercial judges) — international commercial arbitration and domestic arbitration (tretejskyi rozghliad), as well as related legal mechanisms for the settlement of

disputes, whether integrated into court proceedings or applied autonomously, in particular mediation. In the context of European integration, the capacity of the State to ensure effective, predictable and professional resolution of disputes in the sphere of commercial relations directly shapes the investment attractiveness and competitiveness of Ukraine. Domestic legal doctrine and the legislation of Ukraine currently in force operate predominantly with the concept of economic justice (hospodarske sudochynstvo), shaped under the influence of the category of economic activity. In legal systems with established traditions of market economy, by contrast, the concept of commercial justice is employed, embracing a range of jurisdictional and related legal mechanisms for the resolution and settlement of commercial disputes and not confined to the procedural activity of State courts. Commercial justice as a system for resolving disputes in the sphere of commercial relations has not yet become the subject of comprehensive theoretical and legal research in contemporary Ukrainian legal scholarship, since both doctrine and law-application practice continue to associate the resolution of such disputes primarily with the activity of the economic courts. This approach does not fully capture the institutional diversity of mechanisms for protecting the rights of participants in commercial relations. Against this background, the theoretical and legal substantiation of commercial justice as an autonomous legal category contributes to the development of legal scholarship, to the improvement of law-application practice and to determining the prospects for further development of the system for resolving commercial disputes in Ukraine. The growing complexity of commercial relations, the increasing number of disputes involving foreign business entities, the spread of digital forms of contract conclusion and performance, and the development of investment and financial instruments all reinforce the need for scholarly understanding of commercial justice as a complex legal phenomenon. Its study has both theoretical and applied significance for the further improvement of the judicial system of Ukraine, for ensuring effective access to justice, for enhancing the quality and predictability of judicial decisions, and for the development of international commercial arbitration, domestic arbitration, mediation and other means of settling disputes in the sphere of commercial relations. The aim of the study is to develop a coherent theoretical and legal conception of commercial justice as an autonomous category encompassing the totality of jurisdictional mechanisms for resolving disputes in the sphere of commercial relations and of related legal mechanisms for their settlement, as well as to formulate scientifically substantiated proposals for the development of the corresponding system in Ukraine with regard to historical preconditions, comparative legal experience and the European-integration commitments of the State. In pursuit of this aim, the dissertation analyses the historical and legal preconditions for the formation of commercial justice; clarifies its legal nature and its relationship with economic justice; identifies the system of State and non-State mechanisms for resolving commercial disputes; examines foreign models of commercial-court organisation; substantiates approaches to introducing mixed benches; and formulates proposals for improving the constitutional, substantive-law and procedural foundations for the resolution of commercial disputes in Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Шепель Т. П. Побудова системи судових органів з вирішення комерційних спорів у тоталітарних державах. Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Право». 2024. № 3(21). С. 847–856. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-3(21)-847-856

- Шепель Т. П. Кадрові процедури формування складу комерційних судів за участю організацій бізнесу в країнах Європи і світу (порівняльний аспект). Наука і техніка сьогодні. Серія «Право». 2024. № 3(31). С. 274–282. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-3(31)-274-282
- Шепель Т. П. Судді за сумісництвом (part-time judges) як важливий елемент комерційного судочинства в країнах загального права. Наукові перспективи. Серія «Право». 2025. № 3(57). С. 1168–1177. DOI: https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-3(57)-1168-1177
- Шепель Т. Перспективи розвитку третейських судів в Україні. Конституція України – ціннісний вимір 25-річного досвіду державотворення та правотворення : тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 23 червня 2021 р.) / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ : ФОП Кішка І. В., 2021. С. 552–555
- Шепель Т. Робота третейських судів як інструменту вирішення комерційних спорів. Науковий полілог «Україна: держава і нація» до 31-ї річниці відновлення української державності : збірник наукових праць / Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, Фонд інституційного розвитку української науки. Київ : Видавництво «Людмила», 2022. С. 129–134
- Шепель Т. Побудова незалежної судової гілки влади після російсько-української війни. Міжнародно-правова оцінка російської воєнної агресії в Україні та захист фундаментальних прав людини : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 16 липня 2022 р.) / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Асоціація українських правників. Київ : Видавництво «Людмила», 2022. С. 337–341
- Шепель Т. П. Методологічні аспекти теоретичного дослідження правової природи та визначення комерційного судочинства. Різдвяні правничі студії : матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 26 грудня 2025 р.). Київ : Алерта, 2026. С. 118–123
- Веґен Г., Шепель Т. Діяльність комерційних суддів у Німеччині. Історія та перспективи відновлення діяльності комерційних суддів в Україні із застосуванням німецького досвіду : аналітичний звіт. Київ : ГО «Фундація ДЕЮРЕ», 2020. 23 с. Особистий внесок здобувача: порівняльно-правовий аналіз моделей залучення комерційних суддів в Україні, обґрунтування концепції реформи та авторська частина щодо перспектив запровадження змішаного складу комерційних судів; внесок Г. Веґена — опис і аналіз німецької моделі комерційних суддів

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0121U114449; 0124U004586

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Оніщенко Наталія Миколаївна

2. Nataliia M. Onishchenko

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1671-2139

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мерник Анастасія Муслімівна
2. Anastasiia M. Mernyk

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9762-3057

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Булкат Марина Сергіївна
2. Maryna S. Bulkat

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0007-4647-8199

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна"

Код за ЄДРПОУ: 30373644

Місцезнаходження: вул. Львівська, Київ, 03115, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сунєгін Сергій Олександрович

2. Serhii O. Suniehin

Кваліфікація: к. ю. н., с.д., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4304-708X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Клещенко Наталія Олександрівна

2. Nataliia O. Kleshchenko

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4317-1470

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Кубко Євген Борисович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Кубко Євген Борисович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Топонар О.І.
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна